หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ การพัฒนาทุก ๆ ด้านจะต้องอาศัยพลังงานและพลังปัญญาของคน นอกจากนั้นคนยังเป็นผู้ควบคุมการใช้ทรัพยากรอื่น ๆ ด้วย จึงถือได้ว่าคนเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งกว่าทรัพยากรอื่นใด ซึ่งหมายถึงว่าคุณภาพของคนจะต้องดีด้วย การที่คนจะมีคุณภาพดีนั้นก่อนอื่นจะต้องมีสุขภาพอนามัยดีเป็นเบื้องต้น ดังนั้นประเทศชาติจะเจริญรุ่งเรืองเป็นปึกแผ่นได้พลเมืองของชาติจะต้องมีสุขภาพที่สมบูรณ์และแข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บทั้งทางร่างกายและจิตใจ แต่ถ้าหากประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมีร่างกายอ่อนแอ สุขภาพอนามัยไม่ดีย่อมเป็นอุปสรรคในการที่จะพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม / จะเห็นว่าในพระราชบัญญัติพัฒนาเศรษฐกิจก็ได้บัญญัติไว้ว่า[1] "การพัฒนาเศรษฐกิจนั้นหมายถึงการที่จะต้องทำให้สุขภาพอนามัยของประชาชนดีขึ้นจนเข้าสู่สภาพเดิม" ซึ่งรัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญในข้อนี้ดี จึงได้พยายามพัฒนาการให้บริการทางด้านสาธารณสุขอย่างเต็มที่ทุกวิถีทางเพื่อความผาสุกของประชาชน

การพยาบาลเป็นงานสำคัญยิ่งแขนงหนึ่งของงานสาธารณสุข ในการที่จะนำประชากรไปสู่ความสุขสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ เพราะพยาบาลเป็นผู้ใกล้ชิด และได้รับความไว้วางใจจากประชากรเป็นส่วนใหญ่[2] บุคลากรพยาบาลจึงเป็นเจ้าหน้าที่ทางสาธารณสุขที่มี

---

[1] สำเนียง มุสิกะภูมมะ, "การพยาบาลของประเทศไทยในปัจจุบัน" ประมวลการประชุมพยาบาลแห่งชาติครั้งที่ 3 (พระนคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่นกรมการปกครอง, 2511), หน้า 79.

[2] พระบำราศนราดูร, "คำขวัญของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข" เรื่องเดียวกัน, ไม่ปรากฏหน้า.

ขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างกว้างขวาง พยาบาลเป็นบุคคลเดียวในทีมสุขภาพ (Health Team) ที่จะต้องให้บริการกับผู้ป่วยตลอด 24 ชั่วโมง งานของพยาบาลเป็นงานที่มีความซับซ้อน มีขอบเขตความรับผิดชอบของงานกว้างขวางมาก พยาบาลจะต้องให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยโดยทำงานร่วมกับแพทย์ในการดูแลผู้ป่วยทั้งทางร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ รวมทั้งการแนะนำผู้ป่วยและญาติในการส่งเสริมสุขภาพอนามัย การป้องกันโรค และการสังคมสงเคราะห์ไปด้วยตลอดเวลา แฮนเดอร์สัน[3] (Handerson) ได้กล่าวว่า "หน้าที่เฉพาะของพยาบาลคือการช่วยเหลือบุคคล ซึ่งอาจจะเป็นคนดีหรือคนป่วยโดยการปฏิบัติกิจกรรมใดก็ตาม เพื่อที่จะให้บุคคลนั้นมีสุขภาพดีหรือหายจากโรคเร็วขึ้น เพื่อช่วยให้เขาเหล่านั้นมีกำลังใจ มีความรู้ และสามารถที่จะช่วยตัวเองได้เร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้" แต่ในทางปฏิบัติ กิจกรรมที่พยาบาลกระทำกันอยู่ทุกวันนี้มิได้มุ่งแต่เฉพาะเรื่องการพยาบาลผู้ป่วยเท่านั้น การพยาบาลในสถาบัน ไม่ว่าจะเป็นโรงพยาบาลขนาดใหญ่หรือเล็กพยาบาลจะต้องปฏิบัติหน้าที่ทั้งในด้านบริการพยาบาลผู้ป่วย งานด้านธุรการ และการบริหารงานในหน่วยงานหรือในแผนกพยาบาลด้วย นอกจากนั้นพยาบาลที่ทำงานในชนบท ในที่ซึ่งไม่มีแพทย์ พยาบาลจะต้องใช้วิจารณญาณในการพิจารณาอาการเปลี่ยนแปลงเฉพาะหน้าของผู้ป่วย และรวมทั้งปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับครอบครัวของผู้ป่วย และทำหน้าที่ส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคตามความจำเป็นของบุคคลและของครอบครัวด้วย

ในการประชุมสภาพยาบาลระหว่างประเทศ (The International Council of Nurses) ครั้งที่ 15 ณ นครเม็กซิโก ประเทศเม็คซิโก เมื่อเดือนพฤษภาคม 2517 ได้แก้ไขและเพิ่มเติมจรรยาพยาบาล ซึ่งได้กระทำไว้เดิมในปี พ.ศ. 2511 โดยใช้ชื่อใหม่ว่า โค้ด ฟอร์ เนอร์ส (Code for Nurses) ได้ขยายขอบเขตความรับผิดชอบของพยาบาลให้กว้างขวางทั้งในด้านความรู้และการปฏิบัติ จากการประชุมได้กำหนดว่าพยาบาล

---

[3] Virginia Handerson, "The Nature of Nursing" The Challenge of Nursing. (Saint Louis : The C.V. Mosby Company, 1973), 7.

จะต้องรับผิดชอบ และยึดหลักปฏิบัติ 4 ประการคือ[4]

1. ส่งเสริมและบำรุงไว้ซึ่งสุขภาพของประชาชน
2. ให้การป้องกันโรค
3. บำรุงรักษาและซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอ
4. ให้การช่วยเหลือและบรรเทาความทุกข์ทรมานต่าง ๆ

สำหรับในประเทศไทย ผู้นำวงการพยาบาลได้พยายามให้คำจำกัดความของคำว่า "การพยาบาล" ให้มีความหมายชัดเจน สมบูรณ์ และเป็นไปตามบทบาทของพยาบาลที่ได้ขยายออกไป ในการสัมมนาการศึกษาพยาบาลระหว่างมหาวิทยาลัย ครั้งที่ 1 เรื่อง "การจัดการศึกษาพยาบาลในระดับปริญญาตรี" ที่สวางคนิวาส เมื่อวันที่ 28 ถึง 30 พฤศจิกายน 2518 ที่ประชุมได้นิยามคำว่า "การพยาบาล" ไว้ดังนี้ "การพยาบาลเป็นบริการที่จำเป็นต่อสังคม โดยใช้ความรู้จากศาสตร์ในสาขาต่าง ๆ เป็นพื้นฐานในการให้บริการเกี่ยวกับการป้องกันโรค ส่งเสริม และคงไว้ซึ่งสุขภาพอนามัย ดูแลรักษาพยาบาล ตลอดจนฟื้นฟูสมรรถภาพของบุคคลทั้งในสถาบันและชุมชน"

ปัจจุบันนี้ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ เศรษฐกิจและสังคมได้มีการเปลี่ยนแปลงรุดหน้าไปอย่างรวดเร็วมาก เป็นผลให้บทบาทและขอบเขตหน้าที่รับผิดชอบของพยาบาลต้องเปลี่ยนแปลงให้ก้าวหน้ากว้างขวางตามไปด้วย ทั้งนี้เพราะพยาบาลในฐานะที่เป็นบุคคลหนึ่งในทีมสุขภาพจึงจำเป็นจะต้องมีความรู้และความสามารถ[5] เพื่อที่จะให้บริการพยาบาลที่มีคุณภาพสูง จุดมุ่งหมายที่สำคัญยิ่งของแผนกพยาบาลก็คือ ต้องการจะจัด

---

[4]"ICN Code for Nurses" วารสารพยาบาล, 23 (มกราคม, 2517), 1 – 2.

[5]สุนทรี ภาณุทัต, "การขาดแคลนพยาบาลในประเทศไทย ปริมาณ และคุณภาพ" วารสารพยาบาล, 22 (ตุลาคม, 2516), 261.

บริการพยาบาลที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพที่ดีที่สุด เป็นที่พอใจของผู้รับบริการโดยทั่วไป[6] และเนื่องจากความต้องการทางด้านอนามัยของประชาชนมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การให้บริการพยาบาลจึงต้องมีการแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมตามความต้องการของสังคม บริการพยาบาลจะเน้นถึงการป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพ การฟื้นฟูสมรรถภาพของร่างกาย และจิตใจให้ได้มากที่สุด โดยตระหนักถึงปัญหาทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของบุคคล ดังนั้นแนวการบริการและการศึกษาของพยาบาลจึงเป็นการปฏิบัติเพื่อสนองความต้องการของประชาชนในด้านอนามัยของแต่ละบุคคลทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ เศรษฐกิจ และสังคม จึงมีการพัฒนาศึกษาและค้นคว้าเพื่อปรับปรุงทั้งฝ่ายการศึกษาและบริการพยาบาลให้เหมาะสม[7] อยู่เสมอ ในสมัยก่อนการให้บริการพยาบาลผู้ป่วยมักจะมุ่งไปในด้านให้บริการเพื่อสนองความต้องการของอาการป่วยทางร่างกายของผู้ป่วยเป็นสำคัญ มิได้เน้นหนักในเรื่องภาวะด้านอื่นของผู้ป่วย เช่น พื้นเพที่มา สิ่งแวดล้อมรอบตัวผู้ป่วย ฐานะทางสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา ความเชื่อและผลของอาการป่วยต่อจิตใจ และอารมณ์ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ทำให้ความต้องการพื้นฐาน (Basic Needs) ของผู้ป่วย และความต้องการทางด้านบริการแตกต่างกันไป แต่ถ้าการให้บริการพยาบาลผู้ป่วยปราศจากเสียซึ่งการคำนึงถึงความเป็นบุคคลของผู้ป่วยเสียแล้วก็จะเป็นไปได้ว่าผู้ป่วยแต่ละคนไม่ว่าจะมีความต้องการพื้นฐานต่างกันอย่างไร ก็จะได้รับบริการพยาบาลแบบเดียวกันโดยยึดถือระเบียบปฏิบัติ (Routine) ที่วางไว้เป็นสำคัญ วัตถุประสงค์ของการพยาบาลผู้ป่วยชนิดนี้ก็คือสนองความต้องการของผู้ให้บริการ เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปตามกำหนดเวลา เป็นการเน้นหนักในด้านปริมาณมากกว่าคุณภาพ จริงอยู่สังคมจำเป็นจะต้องเพิ่มปริมาณเพื่อสนองความต้องการของประชากรที่เพิ่มขึ้น แต่ก็เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องเพิ่มบริการในด้านคุณภาพอีก

---

[6]พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์, "องค์การพยาบาล" วารสารพยาบาล, 24 (ตุลาคม, 2518), 238.

[7]สำเนียง มุสิกะภุมมะ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 81.

สถานหนึ่งด้วย[8] นั่นคือจะต้องส่งเสริมให้พยาบาลปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ฉะนั้นการให้บริการพยาบาลจะมีคุณภาพมากน้อยเพียงใด จึงขึ้นอยู่กับความรู้ ทักษะ และความสามารถของพยาบาลแต่ละคนที่จะนำหลักวิชามาใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อเลกซานเดอร์[9] (Alexander) เชื่อว่า "คุณภาพของบริการพยาบาลขึ้นอยู่กับความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ และการที่พยาบาลมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา" ดังที่สภาพยาบาลระหว่างประเทศ (The International Council of Nurses) ได้บัญญัติจรรยาพยาบาล (Code for Nurses) ไว้ตอนหนึ่งว่า หน้าที่ของพยาบาลในการปฏิบัติพยาบาลนั้น พยาบาลจะต้องเพิ่มพูนความรู้และความสามารถในด้านการพยาบาลอยู่เสมอ และจะต้องช่วยกันดำรงไว้ซึ่งมาตรฐานของการพยาบาลที่ดีมีคุณภาพสูง และเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เป็นจริง[10] การที่จะเป็นพยาบาลที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องการเวลา และวิธีการในการพัฒนาตนเองต้องการความพยายามไม่เพียงแต่เวลาที่เป็นนักศึกษาเท่านั้น แต่ต้องกระทำต่อเนื่องกันในชีวิตของความเป็นพยาบาลขั้นวิชาชีพ[11]

บรอดท์[12] (Brodt) ได้ชี้ให้เห็นว่านอกจากการรักษาและการผ่าตัดของแพทย์

---

[8]จิราพร เครือโสภณ, "การพยาบาลที่สมบูรณ์แบบ" ประมวลการประชุมพยาบาลแห่งชาติครั้งที่ 3 (พระนคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่นกรมการปกครอง, 2511), หน้า 92.

[9]Edyth L. Alexander, Nursing Administration in the Health Cares System (Saint Louis : The C.V. Mosby Company, 1972), p. 168.

[10]"ICN Code for Nurses" เรื่องเดิม, หน้า 1.

[11]สมจิต หนุเจริญกุล, "เราจะเป็นพยาบาลที่มีประสิทธิภาพได้อย่างไร" วารสารพยาบาล, 24 (ตุลาคม, 2518), 275 - 276.

[12]สมจิต หนุเจริญกุล, เรื่องเดียวกัน, หน้า 278 (อ้างมาจาก Dagmer Brodt, "The Interrelationship of the Nursing Dimensions" South Carolina Nursing Vol. 73 No. 2,(Spring, 1969).

แล้ว การพยาบาลก็ได้ชื่อว่าเป็นแรงหนึ่งในการที่จะผลักดันให้ผู้ป่วยกลับฟื้นคืนสู่ปกติได้ แรงผลักดันหรือขบวนการพยาบาลนี้เป็นขบวนการที่ต่อเนื่องกัน ซึ่งประกอบด้วย

1. การประเมินสภาพและความต้องการของผู้ป่วย
2. การวางแผนและการตัดสินใจในการให้การพยาบาลอย่างถูกต้องเหมาะสม
3. การทำตามแผนที่วางไว้
4. การประเมินผลของพยาบาลหรือการตอบสนองของผู้ป่วยต่อการพยาบาล

ขบวนการนี้ไม่มีที่สิ้นสุด จะต้องทำต่อเนื่องกันตลอดเวลาที่ผู้ป่วยอยู่ในความดูแลของพยาบาล และจะต้องเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอตามความต้องการ และความก้าวหน้าของโรคของผู้ป่วย

[7] การพยาบาลในระดับวิชาชีพต้องการการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและคุณภาพสูง พยาบาลจึงต้องมีความรู้ สติปัญญา ความเฉลียวฉลาด บุคลิกภาพ และสามารถทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่อื่นในทีมสุขภาพได้เป็นอย่างดี การดูแลให้การพยาบาลที่ดีมีคุณภาพนั้นพยาบาลจะต้องยึดถือเอาผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง พิจารณาศึกษาผู้ป่วยอย่างถี่ถ้วน แล้วจึงให้การพยาบาลให้ถูกต้องเหมาะสมกับปัญหา และความต้องการของผู้ป่วย ซึ่งหลักเกณฑ์และวิธีให้การพยาบาลนั้น ๆ ได้มาจากความรู้พื้นฐานของพยาบาลแต่ละคนซึ่งมีอยู่แล้ว แต่ความสามารถในการที่จะพิจารณาเลือกความรู้ให้ได้เหมาะสมกับสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมของผู้ป่วยนั้นจำเป็นต้องอาศัยสติปัญญาและความคิดที่เฉลียวฉลาดรอบคอบในการสังเคราะห์ความรู้ ตลอดจนทักษะและความสามารถในการตัดสินใจของพยาบาลเอง

ฉะนั้น ในการที่จะทราบว่าการปฏิบัติงานของพยาบาลแต่ละคนมีประสิทธิภาพเพียงไร จึงจำเป็นต้องอาศัยการประเมินผล การประเมินผลการปฏิบัติงานของพยาบาลนั้นนอกจากจะเป็นแนวทางให้ทราบถึงประสิทธิภาพและคุณภาพของบริการพยาบาลแล้วยังเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงทั้งด้านการศึกษา และการบริการพยาบาลระดับวิชาชีพได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

สมพงษ์ เกษมสิน[13] กล่าวว่า การประเมินผลการปฏิบัติงานคือ "วิธีการที่ใช้

---

[13] สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหารงานบุคคลแผนใหม่ (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2516), หน้า 210.

ประเมินค่าว่าผู้ปฏิบัติงานแต่ละคนมีความสามารถปฏิบัติงานได้เพียงใด โดยพิจารณาจากปริมาณและคุณภาพของงานที่ผู้บังคับบัญชาได้บันทึกไว้ หรือจากการสังเกต และวินิจฉัยตามเวลาที่กำหนด เพื่อเป็นเครื่องประกอบการพิจารณาให้ผลประโยชน์ตอบแทนความดีความชอบแก่ผู้ปฏิบัติงานนั้นๆ"

ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษา และการประเมินผลได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผลว่ามีจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้คือ[14]

1. เป็นการวางนโยบายให้นักศึกษาหรือผู้ปฏิบัติงานให้ดำเนินไปสู่เป้าหมายของโครงการ

2. เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานแต่ละคนได้ทราบถึงการทำงานของตนเอง ซึ่งจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงตนเอง ทำให้มีกำลังใจในการทำงาน ไม่ท้อถอยเบื่อหน่าย

3. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารการพยาบาลในการปรับปรุงการบริหารงานในหน่วยงานของตนให้มีประสิทธิภาพ

4. เพื่อทราบถึงคุณค่าของระเบียบและมาตรการการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้

5. เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาหรือการปฏิบัติงานให้ชัดเจน

6. เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือประเมินผลที่เชื่อถือได้

7. เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนหรือผู้ปฏิบัติงานได้แก้ไขส่วนที่บกพร่องของตนเอง

8. เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางจิตใจ (Psychological Security) แก่ผู้เรียนหรือผู้ปฏิบัติงาน ตลอดจนประชาชนผู้รับบริการพยาบาลด้วย

9. เพื่อเป็นหลักฐานรับรองการปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลหรือเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการพยาบาล

---

[14] Alice R. Rines, Evaluating Student Progress in Learning the Practice of Nursing. (Bureau of Publication Teacher College, Columbia University, 1963), pp. 19 - 23.

เพอร์โรดิน[15] (Perrodin) ได้กล่าวถึงการประเมินผลบุคลากรพยาบาลว่าเป็นการวิเคราะห์บุคลากรเพื่อที่จะเป็นแนวทางในการแนะนำและแนะแนว (Guidance and Counseling) การกระตุ้น และส่งเสริมให้การปฏิบัติงานได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของสังคม การประเมินผลจะสะท้อนให้ผู้บริหารได้เห็นทั้งข้อดีและข้อบกพร่องของการบริหาร และนอกจากนั้นยังนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาบุคคลทั้งในด้านความรู้ ทัศนคติ คุณค่า และทักษะในการปฏิบัติงาน และเป็นหลักฐานประกอบการพิจารณาในการเลื่อนขั้น การขึ้นเงินเดือน สิ่งเหล่านี้เป็นหน้าที่ของผู้บริหารการพยาบาล เพื่อให้การบริการพยาบาลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

โดยเหตุที่ผลที่ได้จากการประเมิน จะทำให้ผู้บริหารการพยาบาลได้เห็นปัญหา ข้อบกพร่องและอุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการประกอบการพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลได้หลายด้าน และยังเป็นประโยชน์ในการวางแผนการดำเนินงานในแผนกพยาบาลเพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนั้นบุคคลที่ถูกประเมินก็จะทราบจุดยืนของตนเอง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการที่จะศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ เพื่อให้เกิดความคิดและวิธีการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น เพื่อส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานของพยาบาลวิชาชีพให้มั่นคงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1. เกณฑ์เฉลี่ยการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในกรุงเทพมหานคร
2. เปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพยาบาลในโรงพยาบาลรัฐบาลและเอกชน

---

[15] Cecilia M. Perrodin, Supervision of Nursing Service Personnel (New York : The Macmillan Co., 1962), pp. 281-289.

3. เปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพยาบาลที่มีอายุในการทำงานที่ต่างกัน

4. เปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพยาบาลที่มีคุณวุฒิที่ต่างกัน

ปัญหา

1. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพยาบาลในโรงพยาบาลรัฐบาลและเอกชนแตกต่างกันหรือไม่

2. อายุในการทำงานที่ต่างกัน จะมีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพยาบาลหรือไม่

3. พยาบาลที่มีคุณวุฒิที่ต่างกัน (ระดับต่ำกว่าปริญญาและปริญญาตรี) จะมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานในการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพยาบาลในโรงพยาบาลรัฐบาล และเอกชนไม่แตกต่างกัน

2. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพยาบาลที่มีอายุในการทำงานที่ต่างกันจะมีประสิทธิภาพการทำงานแตกต่างกัน

3. พยาบาลที่มีคุณวุฒิที่ต่างกันจะมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ

พยาบาลประจำการที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการให้บริการพยาบาลแก่ผู้ป่วยโดยตรง ได้แก่ พยาบาลที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยต่าง ๆ คือ หอผู้ป่วยอายุรกรรม ศัลยกรรม สูติ-นรีเวช และกุมารเวชกรรม

หัวหน้าตึก หรือหัวหน้าหน่วย (Head Nurse) จะเป็นผู้ประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพยาบาลซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยงานของตน

2. ใช้แบบสำรวจเพื่อประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพยาบาล ซึ่งวรรณวิไล ชุ่มภิรมย์ ได้สร้างไว้ในปีการศึกษา 2517

3. การวิจัยนี้ใช้พยาบาลประจำการทั้งในโรงพยาบาลรัฐบาล และเอกชน

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเกณฑ์เฉลี่ยการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อให้พยาบาลแต่ละคนทราบถึงระดับความสามารถ หรือจุดยืนของตนเอง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง

3. เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรพยาบาล เพื่อสามารถให้บริการแก่ผู้ป่วยได้ดียิ่งขึ้น

4. เป็นเกณฑ์ในการวัด และการประเมินผลการปฏิบัติงานของพยาบาล

5. เป็นแนวทางในการนิเทศการปฏิบัติงานของพยาบาลแต่ละคน

6. เป็นแนวทางสำหรับการจัดการแนะแนว ให้คำปรึกษา และส่งเสริมผู้ปฏิบัติงาน

7. เป็นแนวทางแก่ผู้บริหารทุกระดับในการบริหารงานบุคคลของแผนกบริการพยาบาล

8. เพื่อส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานของพยาบาลวิชาชีพ

ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย

1. ผู้วิจัยถือว่าหัวหน้าตึกหรือหัวหน้าหน่วยจะประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพยาบาลในหน่วยงานของตนอย่างถูกต้อง ตรงตามความเป็นจริงทุกประการ

2. แบบสำรวจเพื่อประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพยาบาลที่ใช้ในการวิจัยแต่ละข้อของแบบสำรวจมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพของพยาบาลในการปฏิบัติงานเท่ากัน

ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย

โรงพยาบาล หมายถึง สถานที่ที่ให้การรักษาพยาบาลแก่ผู้ที่ได้รับความทุกข์ทรมานจากการเจ็บป่วย

โรงพยาบาลเอกชน หมายถึง โรงพยาบาลที่ตั้งขึ้นโดยองค์การ เอกชน หรือมูลนิธิต่าง ๆ โรงพยาบาลเหล่านี้มีการให้บริการที่ต้องการการตอบแทนทางการเงินที่ค่อนข้างสูง หากจะมีการลดหย่อนก็เป็นเพียงเฉพาะกลุ่มบุคคลบางจำพวกที่โรงพยาบาลนั้น ๆ ได้ตั้งกฎเกณฑ์ให้ยกเว้นไว้ อันได้แก่ โรงพยาบาลกรุงเทพคริสเตียน มิชชั่น เซ็นต์หลุยส์ ฯลฯ

โรงพยาบาลรัฐบาล หมายถึง โรงพยาบาลที่ตั้งขึ้นด้วยเงินทุนของรัฐบาล เทศบาล หรือองค์การกุศล โรงพยาบาลเหล่านี้ไม่มีขอบเขตจำกัดว่าจะให้บริการแก่บุคคลกลุ่มใดโดยเฉพาะ แต่เป็นการบริการที่เปิดทั่ว ๆ ไป แก่บุคคลทุกประเภท เช่น โรงพยาบาลศิริราช จุฬาลงกรณ์ วชิระ ภูมิพลฯ หญิง ฯลฯ โรงพยาบาลเหล่านี้ได้รับงบประมาณบางส่วนจากรัฐบาล เทศบาล กองทัพ ประกอบกับการบริจาคจากประชาชนผู้สนใจ เป็นการช่วยให้โรงพยาบาลเหล่านี้บริการประชาชนทั่วไปได้ตามความเหมาะสม

หัวหน้าตึก หรือ หัวหน้าหน่วย หมายถึง พยาบาลผู้บริหารงานในตำแหน่งหัวหน้าหน่วยงานที่ให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วยโดยตรง มีหน้าที่วางแผนงานประจำวัน สั่งการ มอบหมายงาน ตลอดจนนิเทศการปฏิบัติงานของบุคลากรพยาบาลระดับต่าง ๆ ตามลักษณะงานในหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยรับนโยบายการปฏิบัติงานจากผู้บังคับบัญชาในระดับที่เหนือขึ้นไป

พยาบาลวิชาชีพ หมายถึง ผู้ที่สำเร็จการศึกษาพยาบาลในระดับประกาศนียบัตรอนุปริญญา หรือปริญญา และได้ขึ้นใบประกอบศิลปแล้ว

พยาบาลประจำการ หมายถึง พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานอยู่ในหอผู้ป่วยต่าง ๆ ได้แก่ หอผู้ป่วยอายุรกรรม ศัลยกรรม สูติ-นรีเวช และกุมารเวชกรรม ซึ่งทำหน้าที่ให้บริการพยาบาลแก่ผู้ป่วยโดยตรง

✓ อายุในการทำงานของพยาบาล หมายถึง ระยะเวลาที่พยาบาลประกอบอาชีพพยาบาล โดยไม่คำนึงว่าจะมีการย้ายที่ทำงานหรือไม่

แบบสำรวจเพื่อประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพยาบาล หมายถึง แบบสำรวจซึ่ง วรรณวิไล ชุ่มภิรมย์ ได้สร้างไว้ในปีการศึกษา 2517 ซึ่งมีข้อรายการทั้งหมด 89 ข้อ โดยแบ่งออกเป็นคุณลักษณะ 5 ประการ คือ (1) สมรรถภาพและอุปนิสัยในการปฏิบัติงาน (2) สมรรถภาพในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาล (3) บุคลิกลักษณะส่วนตัวและสังคม (4) ลักษณะการเป็นผู้นำที่มีการพยาบาล (5) ความคิดริเริ่ม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย